

هنرستان

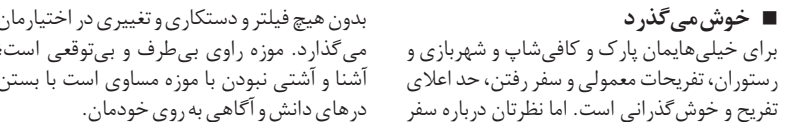
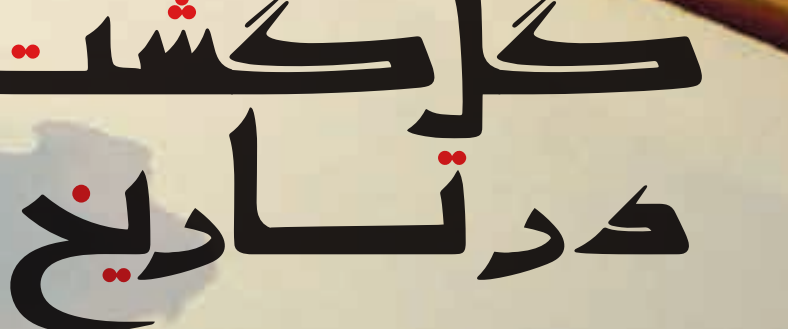
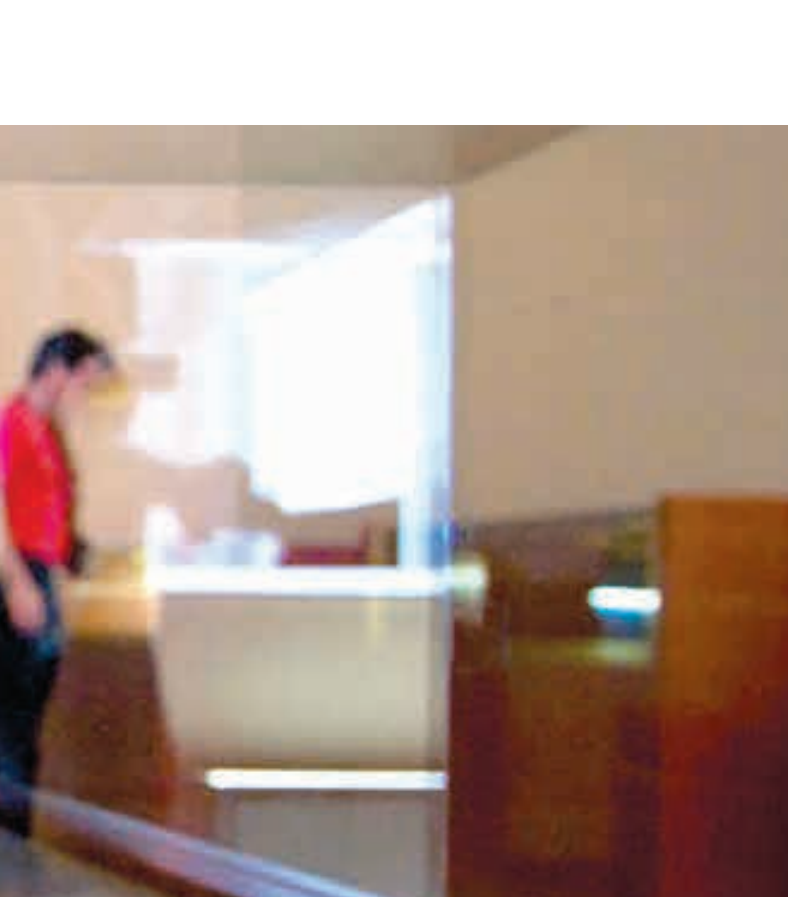

موزه حالا چیزی بیش از محلی برای نگهداری آثار باستانی است. موزه زبان گویای زمان و حافظه جمعی یک ملت است. فردا، بیست‌وهشتم اردیبهشت، روز جهانی موزه است. به‌همین دلیل در پرونده امروز سری به موزه‌های جالب اما کمتر شناخته‌شده کشورمان زدیم. تعرفه، خدمات و امکانات موزه‌های ایران و کشورهای دیگر را بررسی کرده‌ایم و یک تاریخدان از آداب موزه رفتن و حق و حقوقمان به‌عنوان بازدیدکننده برایشان گفته‌است و برای آن‌هایی هم که می‌پرسند «اصلا چرا باید بریم موزه؟» حرف‌هایی برای گفتن داریم. با ما همراه باشید.

الهه توانا-مجموعه‌سازی همیشه برای بشر جالب بوده‌است. در دوران نوسنگی، انسان‌ها مجموعه‌هایی از صدف، گوش‌ماهی، سنگ‌ریزه و استخوان جانوران را جمع‌آوری و از آن‌ها برای تزیینات استفاده می‌کردند. بعدها که چیزی به‌نام «فاصله» یا «طبقه» در جوامع به‌وجود آمد، جمع‌آوری اشیای گران‌بها به یکی از تفریحات ثروتمندان تبدیل شد؛ حاکمان، سرداران جنگی و نهادهایی مثل کلیسا با گردآوری غنایم و هدایا اولین صاحبان موزه‌ها شدند؛ البته موزه‌هایی خصوصی و با هدف حفظ آثار شخصی. کم‌کم انگیزه نمایش قدرت و ثروت باعث شد مجموعه‌ها از مخفیگاه‌ها دربیاید و به‌تماشای گذاشته‌شود. سال‌ها طول کشید تا گنجینه‌ها از حالت شخصی خارج و به میراث ملی بدل شود.

بیکره موزه ایران باستان تهران

به مناسبت روز جهانی موزه نگاهی به فرهنگ موزه گردی

بدون هیچ فیلتر و دستکاری و تعبیری در اختیارمان می‌گذارد. موزه راوی بی‌طرف و بی‌توقعی است؛ آشنا و آشتی نبودن با موزه مساوی است با بستن درهای دانش و آگاهی به روی خودمان.

■ از هویت‌مان حمایت می‌کنیم
موزه، حافظ هویت ماست. درست مثل پدربزرگ پیری که سینه‌اش پر از قصه و ماجراست؛ تا گوش در زمان چیست؟ موزه هرآن‌چه را برای سفر به دل تاریخ لازم داریم، در اختیارمان قرار می‌دهد. بنابراین هر تصور منفی که از موزه رفتن دارید را فراموش کنید؛ باور کنید در موزه هم می‌توان تفریح کرد و خوش‌گذراند. به‌ویژه اگر موزه‌گردی همراه با بچه‌ها باشد.

تماشای کنجکاو سز کوب‌نشده بچه‌ها و کمک‌به آن‌ها برای شناخت جهان، لذت فوق‌العاده‌ای دارد. برای امتحان کردن این لذت می‌توانید با فرزندتان به موزه‌های جالب برای بچه‌ها مثل موزه‌های حیات وحش یا موزه‌های اسباب‌بازی سری بزنید.

■ یاد می‌گیریم
آنچه در موزه یاد می‌گیریم، معمولاً نه در کتابی پیدا می‌شود، نه از زبان هیچ معلمی می‌شنویم؛ موزه با همه حواس ما کار دارد و همه توجه ما را می‌طلبد. موزه هرآنچه را می‌داند؛ تاریخ زندگی بشر، تجربات، دانسته‌ها و حقایق و واقعیت‌های جهان را

نگاهی به حال‌وهوای موزه‌ها در ایران و جهان

موزه تلاشی است برای برقراری ارتباط ما با گذشته؛ ارتباطی که غرور و تأسّف و افتخار و شرمساری و عبرت از گذشته و پیش‌بینی آینده را یک‌جا به ما هدیه می‌دهد. صرف این تلاش، ارزشمند است، حالا چه موزه کوچک باشد، چه بزرگ؛ چه بومی و ملی باشد، چه گنجینه‌ای از آثار ملل مختلف. بنابراین آنچه در ادامه می‌خوانید، نه مقایسه ارزشی موزه‌های ایران و جهان، که تنها قیاسی است درباره میزان تلاش موزه‌های مختلف برای برقراری پیوند بین گذشته و حال.

■ موزه‌های ایران
موزه‌ها در ایران از گنجینه‌های غنی و منحصربه‌فردی برخوردار هستند، اما پاشنه آشیل اکثرشان ضعف اطلاعات‌دهی به بازدیدکنندگان -از طریق بروشور یا راهنما- است. موزه‌های ایران از لحاظ میزان پویایی و سکوت و میزان استقبال مردم، بی‌شابهت به کتابخانه‌ها نیستند. هرچند در سال‌های اخیر بعضی موزه‌ها مثل «موزه هنرهای معاصر»، «مجموعه سعدآباد»، «موزه ملک»، «موزه علوم و فناوری» و «موزه ملی ایران» با برگزاری برنامه‌هایی از قبیل نشست‌ها، کارگاه‌ها و نمایشگاه‌ها قدم‌های مثبتی برای جلب نظر مردم برداشته‌اند.
بلیت موزه در ایران برای بازدیدکننده‌های داخلی معمولاً بین ۱۰۰۰ تا ۵۰۰۰ تومان و برای بازدیدکنندگان خارجی بین ۱۰۰۰۰ تا ۲۰۰۰۰ تومان است. در کاخ‌موزه‌ها برای هر یک از مجموعه‌های داخلی موزه‌ها، مبلغی جداگانه دریافت می‌شود؛ برای مثال بازدید از همه بخش‌های کاخ موزه سعدآباد حدوداً ۳۲۰۰۰

یادداشت شفاهی معاون موزه‌های آستان قدس رضوی درباره وظایف و حقوق بازدیدکنندگانِ موزه‌ها

یک موزه استاندارد چه ویژگی‌هایی دارد؟

دکتر علی سوزنجی، دکترای تاریخ و معاون موزه‌های آستان قدس رضوی در گفت‌وگو با زندگی سلام درباره آداب موزه رفتن می‌گوید: «موزه نهادی است با خصلت معنوی نیرومند؛ یعنی مردم بعد از بازدید از موزه قرار است برای سوالاتشان در حوزه‌های هویت، معنویت، اخلاق، هنر و زیبایی‌شناسی پاسخی پیدا کنند. بنابراین وقتی قرار است بازدید از موزه به چنین نتیجه‌ای منجر شود، آداب موزه رفتن هم باید رعایت شود. آداب موزه، شامل وظایف و حقوق بازدیدکنندگان است. وظیفه بازدیدکننده مشخص است؛ آنچه در موزه وجود دارد، نه تنها میراث فرهنگی ما، که متعلق به آیندگان هم است؛ بنابراین مراقبت از این گنجینه‌ها ضروری است. اما منظور از حقوق بازدیدکننده چیست؟ بازدیدکننده نیاز دارد در موزه به اطلاعاتی جدید دست یابد یا دانسته‌های قبلی‌اش را تکمیل کند؛ بنابراین راهنمای موزه لازم است تخصص و اطلاعات کافی داشته‌باشد؛ سیور، باحوصله و خوش‌برخورد و آراسته باشد؛ بیان شیوا و اعتمادبه‌نفس داشته‌باشد و غیر از ارائه اطلاعات، در ذهن بازدیدکننده سوال هم ایجاد کند. متأسفانه گاهی در بعضی از موزه‌ها می‌بینیم بازدیدکننده را مدت زیادی منتظر می‌گذارند تا یک عده جمع شوند و بعد راهنما

آشنایی با تعدادی از موزه‌های جالب اما کمتر شناخته‌شده ایران

موزه‌های مهجور

اگر قرار باشد موزه‌های ایران را به مردم کشورهای دیگر معرفی کنیم، اسم چندتایشان حتما در فهرست همه‌مان مشترک خواهدبود؛ موزه‌هایی که حتی اگر از نزدیک هم ندیده‌باشیمشان آن‌قدر شناخته‌شده هستند که بتوانیم توضیح مختصری درباره‌شان بدهیم. با این حال در ایران موزه‌های جالب فراوانی وجود دارد که ممکن است خیلی‌هایمان حتی اسمشان را هم نشنیده‌باشیم. در این بخش نگاهی داریم به تعدادی از جالب‌ترین موزه‌های کمتر شناخته شده کشورمان.

■ خانه‌بومی‌های جنوب

همه‌مان با پاساژهای لوکس و تفریحات خاص و ماشین‌های گران‌قیمت کیش آشنا هستیم، اسم «خانه‌بومیان کیش» را اما بعید می‌دانم افراد زیادی شنیده‌باشند. خانه‌ای ۲۰۰ساله که بومی‌ها در سال ۹۳ به موزه تبدیلش کرده‌اند تا سبک زندگی پدرانشان را به گردشگران معرفی کند. این خانه ۱۲۰۰ متری، یکی از قدیمی‌ترین خانه‌های محله سفین قدیم است که برای بومیان نسل‌های گذشته کیش به‌ویژه اهالی روستای تاریخی سفین

قدیم منزلت و جایگاه ویژه‌ای دارد؛ چون بیشتر آن‌ها مکتب‌خانه و فراگیری قرآن را در این خانه گذرانده‌اند. بازدیدکنندگان در این خانه با شیوه معیشت و کار بومیان گذشته آشنا می‌شوند و از ابزار و وسایل مورد استفاده بومیان قدیمی کیش دیدن می‌کنند. مشابه معماری منحصربه‌فرد این خانه را هم بعید است بتوان جای دیگری پیدا کرد؛ خانه ۱۵ اتاق دارد، شامل اتاق مهمان مردان، اتاق زمستانی و تابستانی، انبار خرما و محل گرفتن شیر خرما، آشپزخانه، اتاق خواب، اتاق مهمان زنان، مکتب‌خانه و حجله.

■ موزه‌ای برای همه

موزه‌هایی که تا الان معرفی کردیم، موزه‌هایی تخصصی هستند. یعنی احتمالاً کسانی که به عروسک، موسیقی و آشنایی با نحوه زندگی بومیان جنوب علاقه ندارند، شاید هوس رفتن به این موزه‌ها، با سرشان نزنند. اما موزه خصوصی «حسین‌پناه» اصفهان با تنوعی که دارد، نظر

هرکسی با هر سلیقه‌ای را جلب می‌کند. «حسین حسین‌پناه» مجموعه‌داری است که طی ۵۰ سال، ۲۵ هزار قطعه‌اش از ایران و سراسر دنیا جمع‌آوری کرده و در سال ۸۶ با تأسیس موزه، مجموعه‌های ارزشمندش را به نمایش گذاشته‌است؛ مجموعه‌های سکه، اسکناس، تمبر، سفال، فرغ، تابلوهای نقاشی ایرانی و خارجی، ظروف قلم‌زنی، سماور، دوربین عکاسی و فیلم‌برداری، لوازم صوتی، رادیو لامپی، گرامافون، حدود ۱۴۰۰۰ صفحه صوتی گرامافون شامل بیشتر سمفونی‌های دنیا، انواع ساعت‌مچی و دیواری و جیبی، عکس و سند و قباله، دست‌نوشته، انواع ماشین‌های اداری و کلکسیون کتاب‌های مربوط به دوران امیرکبیر، گنجینه‌های این موزه را تشکیل می‌دهد.

عکس‌ها: ایرنا

■ خانه‌عروسک‌ها

سال ۹۳ دو مجموعه‌دار، موزه هنری-خصوصی «عروسک‌های ملل» را در تهران تأسیس کردند. این موزه با نمایش ۷۰۰ عروسک از کشورهای مختلف جهان آغاز به کار کردپس از مدتی، ۱۵۰۰ عروسک را از ۶۴ کشور در آرشپو خود قرار داد. موزه عروسک‌ها احتمالاً از معدود موزه‌هایی است که برای بچه‌ها و بزرگ ترها به یک اندازه جالب است. عروسک ۱۰۰ساله، که مادران سنجندگی آن را با موهای خود و با بهترین پارچه‌های می‌دوختند و همراه با جبهیزبه به دخترشان می‌دادند. عروسک غصه، که مادران گواتمالایی آن را می‌دوختند تا بچه‌ها غصه‌هایشان را به عروسک بگویند؛ بعدتوی کبسه‌ای در بسته می‌انداختندش تا غصه‌های دلبنده‌شان را به باد بدهد. عروسک آب‌فروش، ماترپوشکاهای روسی، عروسک‌های تاجیکی بدون صورت و کلی عروسک دیگر، در این موزه راهنما به بیش از ۱۰ زبان مختلف در اختیار بازدیدکنندگان قرار می‌گیرد. این موزه برای بازدیدکنندگان متفاوت-خانواده‌ها، دانشجویان و همچنین متخصصان حوزه‌های مختلف مثل روزنامه‌نگاری و گردشگری-امکانات متنوعی درنظر گرفته‌است. بازدید از «لوور» اولین یکشنبه هر ماه رایگان است. انگلستان هم به موزه‌های بی‌نظیرش معروف است؛ به‌طوری‌که هفت موزه از بیست‌وپنج موزه برتر اروپا در این کشور قرار دارد. جالب آن‌که بازدید از بیشتر موزه‌های انگلستان، رایگان است. «موزه بریتانیا»، یکی از عظیم‌ترین و غنی‌ترین موزه‌های جهان، در قلب لندن قرار گرفته و بیش از ۷ میلیون گنجینه از سراسر جهان را در خود جای داده‌است. بازدید از این موزه باشکوه هم رایگان است، و تنها در برخی نمایشگاه‌ها، برای آثار ویژه‌ای که از دیگر موزه‌های معتبر جهان به امانت گرفته‌می‌شود، بازدید به‌صورت پولی است.

■ موزه‌ای برای عاشقان موسیقی
دوموسیقی‌دان اصفهانی، سال ۹۴ موزه کوچکی برپا کردند که به‌نام‌های عاشقانه‌به‌میراث‌غنی موسیقایی ایران معروف شد. این موزه بیش از ۳۰۰ نمونه از آلات موسیقی متعلق به سراسر ایران را در دو تالار «سازهای ملی» و «سازهای محلی» به نمایش گذاشته‌است؛ سازهایی که ظاهر بسیاری از آن‌ها با آنچه در نقاشی و مینیاتورهای قدیمی در محوطه‌های تاریخی اصفهان می‌بینیم، منم‌ی‌زنند. برای هر یک از سازها توضیحاتی به زبان فارسی و انگلیسی وجود دارد و جالب آن‌که بازدیدکنندگان اجازه دارند بعضی از سازهای ایران قیمت‌رادر دست‌بگیرند و بنوازند. «موزه موسیقی اصفهان» از سوی شورای بین‌المللی موزه‌ها (ایکوم)، بهترین موزه خصوصی ایران معرفی شده و روزنامه انگلیسی «گاردین» هم از این موزه تمجید کرده‌است.

کنجکاو‌ی‌شان می‌شوند. معروف‌ترین موزه‌های جهان ضمن استفاده از فناوری برای جلب مخاطب به روش‌های دیگری هم روی آورده‌اند. برای مثال: در موزه «لوور» نقشه راهنما به بیش از ۱۰ زبان مختلف در اختیار بازدیدکنندگان قرار می‌گیرد.

این موزه برای بازدیدکنندگان متفاوت-خانواده‌ها، دانشجویان و همچنین متخصصان حوزه‌های مختلف مثل روزنامه‌نگاری و گردشگری-امکانات متنوعی درنظر گرفته‌است. بازدید از «لوور» اولین یکشنبه هر ماه رایگان است. انگلستان هم به موزه‌های بی‌نظیرش معروف است؛ به‌طوری‌که هفت موزه از بیست‌وپنج موزه برتر اروپا در این کشور قرار دارد. جالب آن‌که بازدید از بیشتر موزه‌های انگلستان، رایگان است. «موزه بریتانیا»، یکی از عظیم‌ترین و غنی‌ترین موزه‌های جهان، در قلب لندن قرار گرفته و بیش از ۷ میلیون گنجینه از سراسر جهان را در خود جای داده‌است. بازدید از این موزه باشکوه هم رایگان است، و تنها در برخی نمایشگاه‌ها، برای آثار ویژه‌ای که از دیگر موزه‌های معتبر جهان به امانت گرفته‌می‌شود، بازدید به‌صورت پولی است.

[۱] یک نمای فیزیکی زنده است که عناصری را پیرامون دنیای واقعی افراد اضافه می‌کند. واقعیت افزوده تاحدودی شبیه واقعیت مجازی است؛ با این تفاوت که در واقعیت مجازی هرآن‌چه کاربر درک می‌کند از طریق رایانه ساخته می‌شود؛ اما در واقعیت افزوده بخشی از اطلاعاتی را که کاربر درک می‌کند، در دنیای واقعی وجود دارد و بخشی را رایانه می‌سازد، که کاربر می‌تواند این اطلاعات را از طریق دستگاه الکترونیکی‌اش دریافت کند.

موزه پن- دانشگاه پنسیلوانیا

تجربه حضور مجازی در فضاهایی دست‌نیافتنی مثل اعماق اقیانوس‌ها، داخل بدن انسان و حضور در بناهای تاریخی تخریب‌شده و دریافت توضیحات صوتی، متنی و تصویری درباره اشیای موجود در موزه. یکی از جالب‌ترین نمونه‌های بهره‌گیری از فناوری در موزه‌ها، ملاقات با شخصیت‌های تاریخی است؛ به‌این‌صورت که در کنار المان‌های موزه یک جعبه کوچک قرار دارد؛ بازدیدکنندگان با مشاهده این جعبه از طریق تبلت خود، یک کاراکتر مجازی تاریخی را مشاهده می‌کنند که خودش را معرفی و با بازدیدکننده صحبت می‌کند. روش خلاقانه دیگری که در موزه‌های جهان از آن استفاده می‌شود، شبیه‌سازی آثار باستانی از طریق فناوری چاپ سه‌بعدی است؛ به‌این ترتیب دیگر نه موزه‌دارها مدام نگران آسیب‌دیدن گنجینه‌های تاریخی هستند، نه بازدیدکننده‌ها با دلخوری دریافت توصیه‌های مداوم، مجبور به سرکوبی

■ موزه‌های جهان

موزه‌ها در جهان برای برقراری ارتباط با مخاطب به‌ویژه مخاطب کودک و نوجوان، به راهکارهای خلاقانه و متنوعی دست می‌زنند. فناوری «واقعیت افزوده»[۱] یکی از این راهکارهاست. «واقعیت افزوده» طیف گسترده‌ای از تجربیات منحصربه‌فرد را در اختیار بازدیدکنندگان قرار می‌دهد، شامل: